

KRAJOWA RADA IZB ROLNICZYCH

siedziba: 00-515 Warszawa, ul. Żurawia 24 lok. 15 tel./fax (22) 821-92-65
Biuro zamiejscowe i adres do korespondencji:
Parzniew, ul. Przyszłości 5, 05-804 Pruszków
e-mail: sekretariat@krir.pl
www.krir.pl

Warszawa, 2017.12. 04

KRIR/W/ 1293/17

Pan
Jan Szyszko
Minister Środowiska

Szanowny Panie Ministrze,

Zwracam się do Pana Ministra w poniższej sprawie.

Podczas 7-dniowego „wyjazdu studyjnego do Portugalii w celu wymiany wiedzy z zakresu klęsk żywiołowych ze szczególnym uwzględnieniem suszy” w październiku 2017 r., w którym wzięli udział przedstawiciele samorządu rolniczego oraz instytucji działających na rzecz rolnictwa – uczestnicy mieli możliwość zapoznania się z rolnictwem Portugalii. Wyjazd był współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Pomocy technicznej Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020. Wyjazd studyjny zorganizowano w celu wymiany wiedzy i zapoznania się ze sposobami radzenia sobie rolników portugalskich, władz w sytuacji wystąpienia suszy oraz z systemem ubezpieczeń gospodarstw rolników od klęsk żywiołowych w tym suszy. Uczestnicy zapoznali się jak portugalscy rolnicy radzą sobie z suszą. W Portugalii klimat jest śródziemnomorski, okres wegetacji dłuższy niż w Polsce a głównym ograniczeniem produkcji rolnej jest woda. Ilość opadów średniorocznie wynosi w Portugalii 500 mm i są nierówno rozmieszczone w ciągu roku, występują głównie okresie zimowym od listopada do marca. W Polsce średnia roczna suma opadów wynosi około 600 mm (550-650 mm) a na Kujawach często poniżej 500 mm. Najniższe opady odnotowuje się właśnie na Pojezierzu Kujawskim, a największe na obszarze południowej Polski. W roku 2017 r. ilość opadów jest bardzo duża ale były lata np. rok 2012 czy 2015 gdzie były notowane klęski suszy w rolnictwie a zakłady ubezpieczeniowe często nie wypłacały odszkodowań z tytułu ubezpieczenia upraw rolnych.

Realizacja operacji pozwoliła na pokazanie rozwiązań w zakresie magazynowania wody w okresie opadowym, spiętrzania jej i wykorzystania w czasie suszy przez portugalskich rolników. W Portugalii pomimo średnio rocznych opadów na poziomie 500 ml/m², to od marca do października corocznie występuje okres bezopadowy. Dlatego skutków suszy w uprawach roślin rolniczych w Portugalii nie można ubezpieczyć. Wyjazd pokazał inne rozwiązania, jakie można stosować w celu zapobieżenia suszy w Polsce.

Rząd Portugalii pomógł rolnikom rozwiązać problem budując największy w Europie sztuczny zbiornik Alqueva i dostarczając w okresie suszy wodę do gospodarstw rolnych, który zabezpiecza wodę na 4-letni okres suszy. Zbiornik Alqueva ma pojemność 4.150.000.000 m³. Budowę rozpoczęto w 1995 r. a zakończono w 2002, natomiast pełne napełnienie zapory nastąpiło w 2010 roku. Budowę zakończono dzięki wsparciu ze środków UE. Zapora Alqueva zapewnia wodę dla 120.000 ha ziemi, a do roku 2020 ma zwiększyć się do 170.000 ha ziemi. Zbiornikiem zarządza wyspecjalizowana firma państwowa Alqueva (sp. z o.o. ze 100% udziałem środków państwowych/stowarzyszeń), która dostarcza wodę oraz konserwuje urządzenia do dostarczania/odprowadzania wody. Firma ta jest także odpowiedzialna za właściwe funkcjonowanie systemu, zapewniając regularne kontrole i wsparcie techniczne. Stosowane są zróżnicowane systemy nawodnień od rozlewu wody z

ujęcia kanałami po polu, przez deszczownię typu piwot do nawadniania kropelkowego. Różne są też taryfy cen wody (zróznicowanie ze względu na ciśnienie, sposób rozlewu: rozlew z ujęcia, piwot lub nawadnianie kropelkowe). Cena wody kształtuje na poziomie od 3 do 5 eurocentów/m³ wody (w zależności od ciśnienia wody). Na cały sezon rolnicy korzystający z wody, płacą 100 Euro/1ha. W Portugalii ceny wody dla rolnictwa są dużo niższe niż zaplanowano od 2018 r. w Polsce. Okolice zbiornika są atrakcyjne dla upraw rolnictwa ze względu na dobre nawodnienie. Operacja wyjazd studyjny do Portugalii miała na celu pokazanie, że można inaczej radzić sobie z klęską suszy niż poprzez ubezpieczenie. W Portugalii nie dopłaca się z budżetu państwa do ubezpieczeń suszy, bo ryzyko takie jest zbyt duże. Dlatego zwiększona została świadomość uczestników w zakresie konieczności zarządzania zasobami wody, zakładania i utrzymania w dobrym stanie urządzeń melioracyjnych i nawadniających, szczególnie kanałów doprowadzających/odprowadzających wodę oraz działania roli. Uczestnicy uświadomili sobie jak duże ryzyko niesie susza, w tym liczne pożary, które głównie występują w Portugalii w obszarach leśnych.

W Polsce roczny opad to 570 ml/m², ale rozłożone są równomiernie w roku. Jednak w 2013 i 2015 roku wystąpiła znaczna susza np. w woj. kujawsko-pomorskim i zakłady ubezpieczeniowe nie chcą ubezpieczać upraw od suszy nawet z dopłatami z budżetu państwa, a w Portugalii nie ma możliwości ubezpieczenia, natomiast tam problem suszy rozwiązano poprzez budowę zbiornika i irygacje.

Rząd RP powinien także podjąć prace nad Narodowym Programem Budowy Zbiorników Retencyjnych. Taka inwestycja powinna być podjęta przez Rząd RP jako innowacyjne podejście do dbania o zasoby wodne, które mogłyby jednocześnie służyć rolnikom do nawadniania upraw rolniczych a także alternatywne źródło energii do produkcji prądu. Samorząd rolniczy zwraca się do Pana Ministra, aby Rząd Polski, który przygotował nową ustawę Prawo wodne i powołał nową instytucję Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie spowodował, aby instytucja ta zainicjowała budowę zbiorników retencyjnych.

Licząc na podjęcie budowy zbiorników wody, pozostaję

z poważaniem,

PRZES
KRAJOWEJ RADY IZB ROLNICZYCH

WIKTOR SZMULEWICZ